

HERPETOFAUNA IMOTSKOG POLJA I OKOLICE (HRVATSKA)

mr. sc. Stjepan Mekinić¹, Gvido Piasevoli¹, dipl. ing. & Ivan Gabelica¹, dipl. ing.

¹Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Splitsko-dalmatinske županije

„More i krš“, Prilaz braće Kalitera 10, 21000 Split, Hrvatska

(E-mail: smgata@yahoo.com; gvido.piasevoli@dalmatian-nature.hr; ivan.gabelica@dalmatian-nature.hr)

UVOD

Cilj istraživanja bio je da se po prvi puta prikaže pregled faune vodozemaca i gmazova Imotskog polja i okolice uključujući vodena staništa rijeke Vrljike i jezera Prološko blato. Stoga su u radu prikazani rezultati istraživanja provedeni u nekoliko navrata tijekom razdoblja od 2009. do 2014. godine te, iako oskudni, literurni podaci za istraživanje područje.

Imotsko polje (slika 1) je prostrana ravnica površine 95 km² i 33 km dužine. Postanak Imotskog polja bio je uvjetovan tektonski, a poslije se polje oblikovalo erozijskim procesima. Strane polja čine kredni vapnenci i dolomiti, a donu mu je prekriveno rastresitim materijalom. Imotsko polje nalazi se na nadmorskoj visini od 260 metara do 440 metara. Ovaj zaklonjeni i najniži dio Imotske krajine ima klimu gotovo mediteranskih obilježja. Najniža zabilježena temperatura je -13°C dok se ljetne temperature mogu popeti i do 43°C. Važno obilježje Imotskog polja su njegova redovita sezonska plavljenja.

Prološko blato (slika 2) zauzima površinu od 10,24 km² te je zaštićeno 1971. godine u kategoriji značajnog krajobraza.

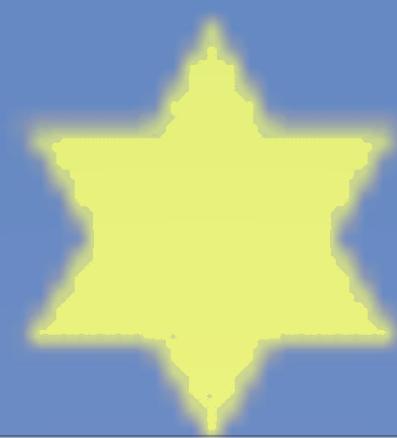
Vrljika (slika 3) je krška rijeka, ponornica, koja protječe cijelom dužinom Imotskog polja. Izvorišni dio i obalni pojas rijeke, 100 m sa svake strane od izvora, počevši od Duboke drage, do mosta na Perinuši zaštićeni su 1971. godine kao posebni ihtiološki rezervat.

Slika 1. Imotsko polje

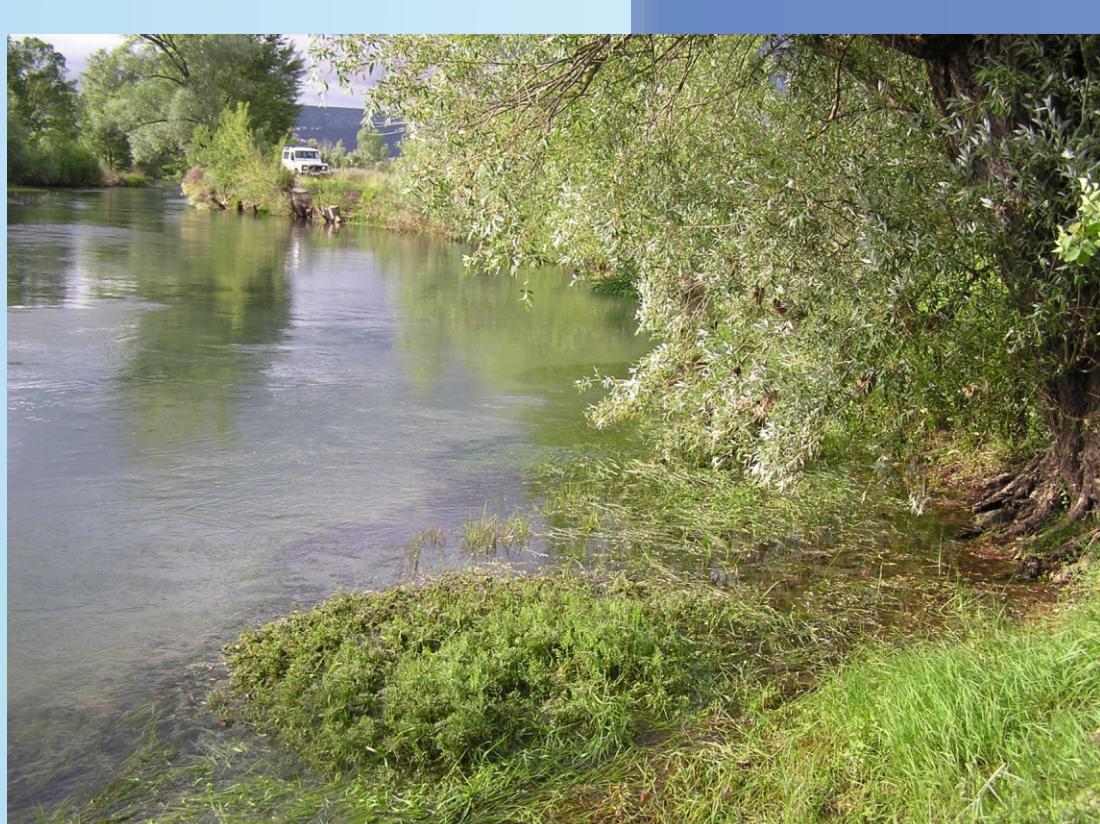

Slika 2. Prološko blato

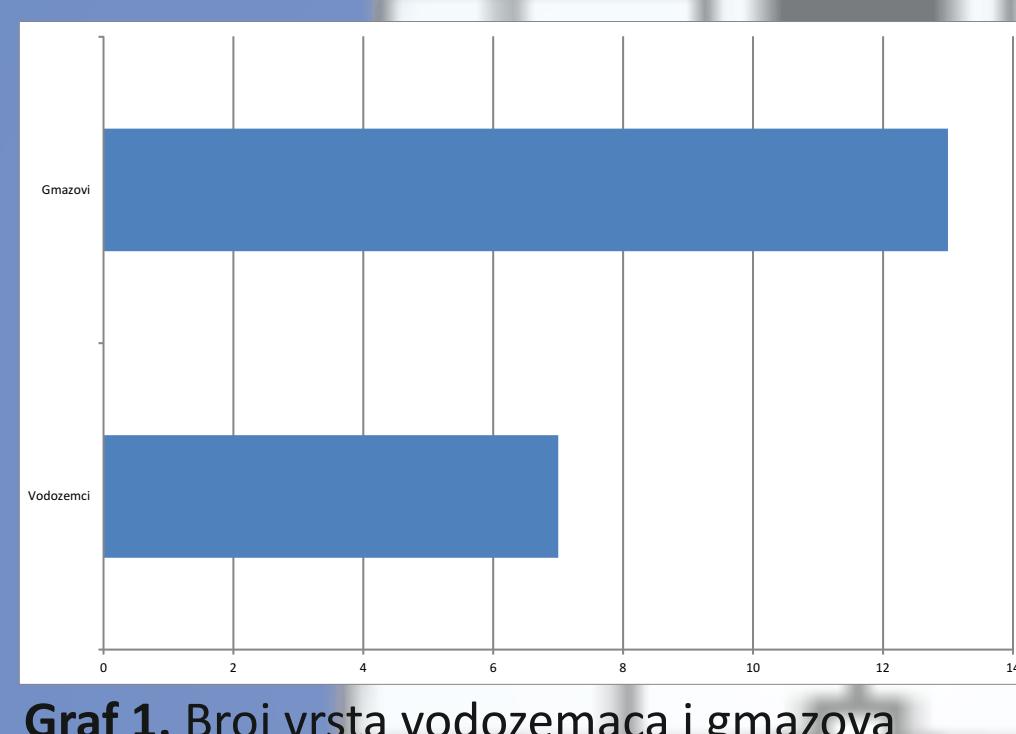

MATERIAL I METODE

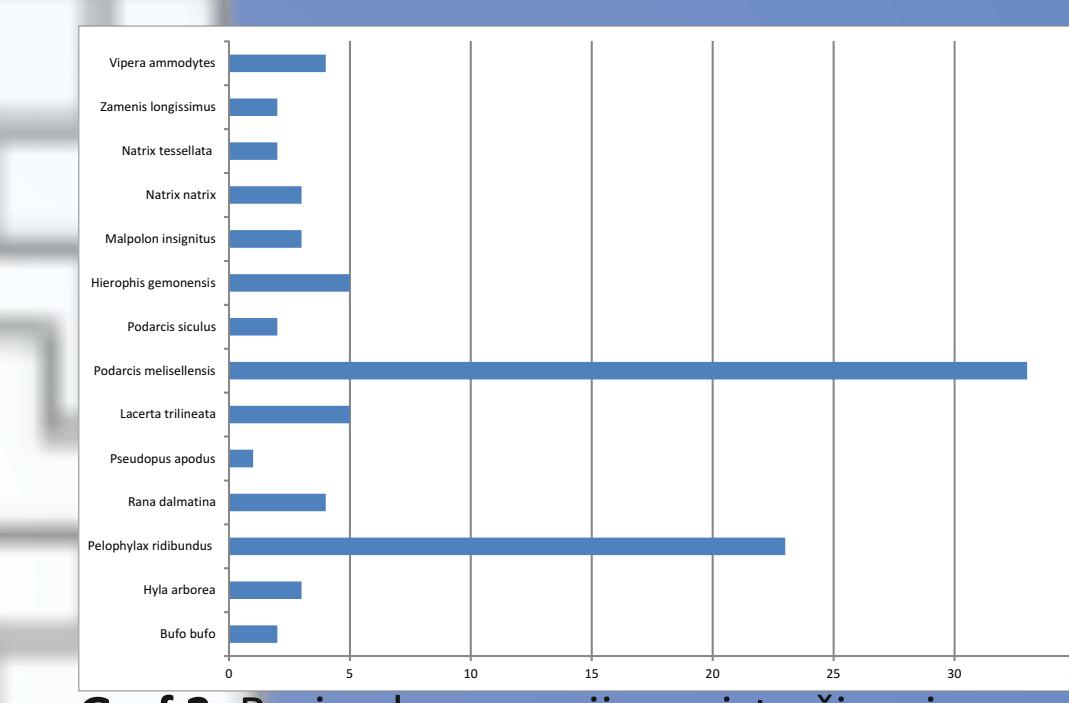
Tijekom terenskih istraživanja nastojalo se istražiti što veće područje (slika 4). Istraživanje se provodilo u svim vremenskim uvjetima osim za vrijeme obilnih oborina (jaka kiša i snijeg) te za izrazito hladna vremena. Tijekom istraživanja niti jedna životinja nije ozlijedena ni usmrćena te su sva opažanja rađena na živim jedinkama. Izuzetak su jedinke pronađene pregažene na cestama ili već ranije usmrćene. Ukoliko je bilo potrebno, jedinke su hvatane (slika 5) rukom, omčom ili hvataljkama, te su nakon identifikacije puštene na mjestu nalaza. Za svaku opaženu vrstu na nekoj lokaciji zabilježena su geografske koordinate (GPS uređajem), nadmorska visina (GPS uređajem), ekspozicija, nadnevak, vremenski uvjeti nalaza i napomena. Prikupljeni podaci obrađeni su računalnim programom Arc Info GIS 9.2. Na taj način je za svaku vrstu napravljena karta rasprostranjenosti.

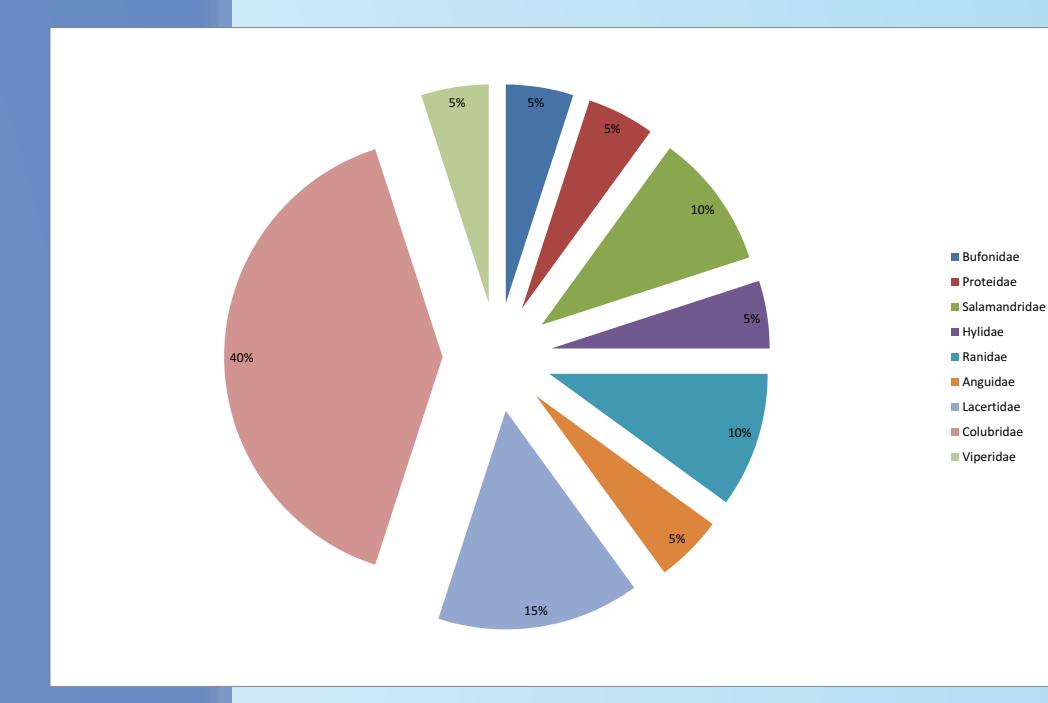
Slika 3. Vrljika

Graf 1. Broj vrsta vodozemaca i gmazova

Graf 2. Broj nalaza za vrijeme istraživanja

Graf 3. Zastupljenost po porodicama na istraživanom području

Slika 5.

REZULTATI I RASPRAVA

Na temelju podataka sakupljenih tijekom istraživanja (graf 2) i literarnih podataka na području Imotskog polja uključujući vodena staništa rijeke Vrljike i jezera Prološko blato do sada je zabilježeno sedam (7) vrsta vodozemaca, četiri (4) vrste guštera i devet (9) vrsta zmija; ukupno 20 vrsta vodozemaca i gmazova što predstavlja 33% herpetofaune Hrvatske (tablica 1, graf 1).

Prema dosadašnjim istraživanjima na području Hrvatske je zabilježeno 20 vrsta vodozemaca i 39+2 vrsta gmazova, ukupno 59+2 vrsta (Jelić /ur./ 2012). Iz rezultata istraživanja može se zaključiti da na području Imotskog polja i okolice uključujući vodena staništa rijeke Vrljike i jezera Prološko blato dolazi 33% vrsta herpetofaune Hrvatske tj. 35% vrsta vodozemaca i 31% vrsta gmazova. Na istraživanom području kao i na području Hrvatske po broju vrsta dominiraju porodice Lacertidae i Colubridae (graf 3).

Od 20 zabilježenih vrsta njih 3 se nalaze u Crvenoj knjizi vodozemaca i gmazova Hrvatske: *Proteus anguinus* u kategoriji ugrožene vrste (EN), dok su *Podarcis melisellensis* i *Podarcis siculus* u kategoriji najmanje zabrinjavajuće vrste (LC).

Rad i analiza podataka rađeni su na nivou vrsta radi lakše analize. Kopnene populacije *Podarcis melisellensis* pripadaju ssp. *fiumana*. *Lacerta trilineata* zastupljena je sa podvrstom ssp. *major* a *Natrix natrix* sa podvrstom ssp. *persa*.

Ovaj rad je prvi sustavni prilog poznavanju prostorne rasprostranjenosti herpetofaune na području Imotskog polja uključujući vodena staništa rijeke Vrljike i jezera Prološko blato. Njime se je nastojao utvrditi točan sastav herpetofaune istraživanog područja te prikazati njena rasprostranjenost na istraživanom području. Uzimajući u obzir areale vrsta vodozemaca i gmazova na prostoru Hrvatske te postojanje određenih tipova staništa na istraživanom području za očekivati je da bi ulaganjem dodatnog istraživačkog naporu broj vrsta na istraživanom području bio i veći.

Slika 4. Karta istraživanog područja

AMPHIBIA	ANURA	Proteidae	<i>Proteus anguinus</i>
		Salamandridae	<i>Lissotriton vulgaris</i>
REPTILIA	SAURIA	Bufoidae	<i>Bufo bufo</i>
		Hylidae	<i>Hyla arborea</i>
	SERPENTES	Ranidae	<i>Pelophylax ridibundus</i>
		Anguidae	<i>Rana dalmatina</i>
	COLUBRIDAE	Lacertidae	<i>Pseudopus apodus</i>
		Podarcidae	<i>Lacerta trilineata</i>
	VIPERIDAE	Podarcis melisellensis	<i>Podarcis melisellensis</i>
		Podarcis siculus	<i>Podarcis siculus</i>
	CORONELLA	Coronella austriaca	<i>Coronella austriaca</i>
		Hierophis gemonensis	<i>Hierophis gemonensis</i>
	PLATYCEPS	Platyceps najadum	<i>Platyceps najadum</i>
		TELEOSCORIS	<i>Teleoscoris falax</i>
	ZAMENIS	Zamenis longissimus	<i>Zamenis longissimus</i>
		Natrix natrix	<i>Natrix natrix</i>
	NATRIX	Natrix tessellata	<i>Natrix tessellata</i>
		Malpolon insignitus	<i>Malpolon insignitus</i>
	VIPERA	Viperidae	<i>Vipera ammodytes</i>

Tablica 1. Pregled zabilježenih vrsta vodozemaca i gmazova

Zahvala

Autori bi se željeli zahvaliti svima onima koji su velikodušno ustupili svoje objavljene i neobjavljene podatke za Hrvatsku herpetološku bazu. Prvenstveno se želimo zahvaliti kolegama Aljoši Dupliću, Frantisek Juni i Mili Lončar čiji su podaci iz Hrvatske herpetološke baze korišteni prilikom pisanja ovoga rada.

Međunarodni znanstveno - stručni skup Čovjek i krš
Rama - Šćit 2014.